

Nr 487

Av herr Magnusson i Borås m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet.

(Lika lydande med motion nr 411 i Första kammaren)

Det rikt utvecklade och mångskiftande föreningslivet inom det fria och frivilliga organisationsväsendets ram är av ett utomordentligt stort värde för hela vårt samhälle. Många är de ungdomar som fått sin organisatoriska skolning och personlighetsdanning i detta arbete. En huvuduppgift för föreningslivet är att bygga på personliga initiativ, att stimulera till egna insatser och att fostra till ansvar för sig själv och för andra. I kampen mot ungdomsbrottslighet och hållningslöshet är således ungdomens föreningsliv ett bland flera verksamma medel.

Den huvudsakliga drivkraften i allt ungdomsarbete har varit, är och måste allt framgent vara det ideella engagemanget. Det skall även understrykas att ungdomsorganisationernas betydande samhällsinsatser kunnat göras endast tack vare deras fria och frivilliga karaktär. Värdet av den ideella inriktningen och den fria ställningen är så stort, att det inte får undergrävas genom statliga eller andra myndigheters ingripanden och påverkan. Fastmer bör samhällets bistånd syfta till att främja och uppbygga dessa för föreningslivet så viktiga moment.

Denna problematik har även uppmärksammats av departementschefen, som i direktiven till 1962 års ungdomsutredning bl. a. uttalar:

Vid utformningen av förslagen bör beaktas, att deras förverkligande inte får leda till en institutionalisering eller nivellering av föreningslivet. Som fundamentalt framstår nämligen, även från samhällets synpunkt, att ungdomens organisationer inte endast slår vakt om sin särskilda ideologiska profil utan också fritt utvecklas på grundval av en egen inneboende dynamik. *Ett statsstöd, så utformat att möjligheterna att komma i åtnjutande därav på något sätt kan påverka en organisations handlande eller utveckling, bör således inte accepteras.* Bl. a. bör frågan om administrationsbidrag till ungdomsorganisationer vägas mot denna principuppfattning.

Varken ungdomsutredningen eller departementschefen själv, som i statsverkspropositionen framlagt förslag i stort sett efter de riktlinjer som utredningen förordat, har enligt vår uppfattning beaktat denna problematik.

De statliga bidragen skall enligt förslaget utgå i förhållande till ungdomsorganisationernas storlek. Förslaget innebär inrättande av ett organisationsbidrag som är indelat i tre anslagsposter, nämligen grundbidrag, instruktörsbidrag och rörligt bidrag. Grundbidraget föreslås utgå med 20 000 kronor per år och för de bägge senare anslagsposterna skall medlemsantal respektive antal föreningar vara avgörande för beloppens storlek.

Vi kan inte finna annat än att en dylik bidragskonstruktion i praktiken kommer att medföra ett betydande mått av direkt påverkan och indirekt dirigerings av organisationernas handlande och inriktning. Såväl medlemsbegreppet som begreppet förening är obestämt och varierande från organisation till organisation. Medan en organisation med »medlem» avser person som inbetalt sin årsavgift och aktivt deltar i verksamheten, anser en annan organisation, att varje person som skriftligen eller muntligen förklarat sig villig att inträda i organisationen är medlem. Förening kan vara det sammanfattande begreppet på alla medlemmar i en större stad. Det kan också — och lika gärna — vara benämningen på grupper i stadsdelar. Ett bidragssystem så konstruerat, att *antalet* medlemmar och *antalet* föreningar premieras med betydande penningssummor, torde utgöra ett starkt incitament till föreningsplittringar och en utvidgning av medlemsbegreppet. Även vad verksamhetsinriktningen och de egna medlemmarnas avgifter beträffar, torde föreligga uppenbara risker för en förskjutning och anpassning, så att snabbast tänkbara medlemsökning och nybildning av föreningar blir ett självändamål.

Med anledning härav kommer statsmakterna sannolikt att tvingas till noggrann detaljkontroll av organisationens verksamhet för att undvika missbruk.

Vi kan inte finna att det bidragssystem som nu föreslås, med dessa risker för anpassning och förändring av ungdomsarbetets inriktning och/eller ingående detaljkontroll från samhällets sida, är förenligt med den principuppfattning som departementschefen tidigare givit uttryck för i direktiven till ungdomsutredningen. Vi yrkar därför att riksdagen måtte avslå det framlagda förslaget om bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet och i stället anvisa medel enligt de riktlinjer för instruktörsbidrag som hittills varit gällande.

Stöd till politiska organisationer

Samhällets stöd till ungdomens föreningsliv har hittills begränsats till »gemensamma ungdomsfrämjande åtgärder». Målsättningen vidgas nu till att omfatta organisationernas hela verksamhet. Departementschefen har icke funnit skäl att särskilja de politiska organisationerna. Även dessa skall erhålla statsbidrag för hela sin verksamhet. Detta är ett viktigt principiellt ställningstagande som vi underkänner.

Enligt vår syn på demokratiens funktionssätt måste varje förslag som innebär ett steg på väg mot statsfinansierade partier avvisas. Samhället — i form av stat och kommun — får inte diskriminera eller favorisera vissa politiska riktningar. Samhällets uppgift är att vara neutralt i förhållande till olika politiska grupper. Samhällssystem, där partierna är finansierade av staten och där staten auktoriserat partiernas uppfattningar, har funnits förr och finns alltså. De brukar i allmänhet inte benämnas demokratiska.

De principiella aspekterna på förslaget om statsfinansierade politiska organisationer har inte tillräckligt tagits upp till debatt. Inte heller har de praktiska konsekvenserna av departementschefens förslag tillräckligt analyserats. Vi anser det därför angeläget att påpeka några konsekvenser. Eftersom de politiska ungdomsförbunden såväl organisatoriskt som ekonomiskt är intimt förknippade med respektive moderpartier, innebär förslaget en indirekt subvention till de politiska partierna.

Som grundläggande krav för att en politisk organisation skall erhålla bidrag utgår departementschefen från att den skall vara demokratiskt uppbyggd och vara beredd att »offentligt ta avstånd» från samhällssystem, där de för demokratiens fundamentala förutsättningarna saknas. Detta kan inte tolkas på annat sätt än att tillsynsmyndigheten skall tvingas »värdera» de politiska organisationernas demokratiska sinnelag. Denna värdering innebär inget problem, när det gäller de demokratiska partiernas ungdomsförbund. Hur den skall ske i andra fall har inte på ett tillfredsställande sätt angivits. Frågan, hur en sådan bedömning kan anses förenlig med samhällets neutralitet, har inte heller nöjaktigt kunnat besvaras.

Samhällets neutralitet kan heller inte sägas upprätthållas genom ett bidragssystem som är så konstruerat, att ju större den politiska organisationen är desto större blir statliga bidraget.

För budgetåret 1964/65 har för ungdomsorganisationernas centrala verksamhet enligt de föreslagna riktlinjerna anvisats ett anslag av 2 961 000 kronor. I detta belopp ingår icke något stöd till Riksidrottsförbundet. Departementschefen pekar i stället på att han förordat en sådan ökning av fonden för idrottens främjande under tionde huvudtiteln, att en förstärkning av ungdomsidrottens resurser åstadkommes med 500 000 kronor varjämte ytterligare medel anvisas för konsulentverksamhet m. m. Mot detta sätt att öka idrottens resurser har vi inte någon principiell invändning.

Med stöd av ovanstående hemställas beträffande åttonde huvudtiteln punkt 75,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet för budgetåret 1964/65 samt med bibehållande av tidigare

gällande bidragsgrunder för bidrag till instruktionsverk-
samhet inom ungdomsorganisationer anvisa ett anslag av
689 000 kronor för budgetåret 1964/65.

Stockholm den 25 januari 1964

Tage Magnusson

Folke Björkman

Astrid Kristensson

Bo Turesson

Nr 488

Av herr Mattsson m. fl., angående statsbidraget till skolskjutsar.

(Lika lydande med motion nr 403 i Första kammaren)

Stockholm den 25 januari 1964

Lennart Mattsson

Einar Larsson

Arne Magnusson

Harald Skoglösa

i Borrby

i Nennesholm